

K posuzování ústavnosti právních předpisů přijatých před účinností Ústavy České republiky
K časovým účinkům derogačních nálezů Ústavního soudu

Pl. ÚS 5/98

Podle § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. , o Ústavním soudu, Ústavní soud při rozhodování v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů posuzuje obsah těchto předpisů z hlediska jejich souladu s ústavními zákony, mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"), popřípadě zákony, jedná-li se o jiný právní předpis, a zjišťuje, zda byly přijaty a vydány v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Pokud Ústavní soud v rámci kontroly norem posuzuje ústavnost kompetence normotvorného orgánu a ústavnost normotvorného procesu, vychází z § 66 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. , dle něhož je návrh v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů nepřipustný, jestliže ústavní zákon nebo mezinárodní smlouva podle čl. 10 Ústavy, s nimiž jsou podle návrhu přezkoumávané předpisy v rozporu, pozbyly před doručením návrhu Ústavnímu soudu platnosti. Z toho vyplývá, že u právních předpisů vydaných dříve, než nabyla účinnosti Ústava (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.), je Ústavní soud oprávněn přezkoumat toliko jejich obsahový soulad se soudobým ústavním pořádkem, nikoli však ústavnost procedury jejich vzniku a dodržení normotvorné pravomoci.

Právní úprava ústavního soudnictví v České republice stanoví právní účinky derogačních nálezů Ústavního soudu při kontrole norem ex nunc, a nikoli ex tunc (§ 70 a 71 zákona č. 182/1993 Sb.). Smyslem takto koncipovaného ústavního soudnictví je zabránit vzniku možných protiústavních právních následků v případech, kdy posuzovaný právní předpis alespoň hypoteticky předpokládá do budoucna vznik právní skutečnosti, jež by takovou protiústavnost mohla vytvořit.

V právní praxi však existuje skupina právních norem, k jejichž naplnění dochází v jednom okamžiku (např. § 871 odst. 1 občanského zákoníku, v platném znění, jenž transformoval právo osobního užívání bytů na nájem), přičemž u nich ani hypoteticky již v budoucnu nemůže vzniknout právní skutečnost, jež by vyvolala právní normou předvídané následky. Posuzování takovýchto případů, jež je svojí povahou posuzováním retroaktivním, přesahuje pravomoc Ústavního soudu a plně náleží, s vědomím ústavních omezení, do pravomoci demokratického zákonodárce. Z uvedeného důvodu i veškeré restituční zákonodárství, s jeho nezbytnými retroaktivními komponenty, bylo uskutečněno demokratickým zákonodárcem, a nikoli Ústavním soudem.

Usnesení
Ústavního soudu

ze dne 22. dubna 1999 sp. zn. Pl. ÚS 5/98 ve věci návrhu skupiny poslanců na zrušení § 14 zákona č. 2/1954 Sb. , o státním plánu rozvoje národního

hospodářství republiky Československé na rok 1954, vládního nařízení č. 55/1954 Sb. , o chráněné oblasti Pražského hradu, a vyhlášky Ústředního národního výboru hlavního města Prahy č. 27/1955 Sbírky nařízení, vyhlášek a instrukcí ÚNV hl. města Prahy, o vymezení chráněné oblasti Pražského hradu.

I. Výrok

Návrh se odmítá.

II. Odůvodnění

1. Skupina 44 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky podala dne 2.3.1998 podle čl. 87 odst. 1 písm. a) a b) Ústavy České republiky (dále též "Ústava") a § 64 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb. , o Ústavním soudu, návrh na zrušení § 14 zákona č. 2/1954 Sb. , o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1954, vládního nařízení č. 55/1954 Sb. , o chráněné oblasti Pražského hradu, a vyhlášky Ústředního národního výboru hlavního města Prahy č. 27/1955 Sbírky nařízení, vyhlášek a instrukcí ÚNV hl. města Prahy, o vymezení chráněné oblasti Pražského hradu.

Navrhovatelé uvádějí, že všechny tři napadené správní předpisy byly řádně vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce nařízení, vyhlášek a instrukcí ÚNV hl. m. Prahy, staly se platnou součástí našeho právního řádu a po vzniku samostatné České republiky jsou jí na jejím území dodnes. I když se většina ustanovení zákona č. 2/1954 Sb. již nepoužívá, neplatí to o jeho § 14 , který umožňuje právní existenci nařízení vlády č. 55/1954 Sb. a vyhlášky ÚNV hl. m. Prahy č. 27 z roku 1955, jež byly vydány na jeho základě.

Důvod, pro nějž skupina poslanců navrhuje zrušení uvedeného ustanovení zákona, spočívá v tom, že toto zákonné ustanovení zmocňovalo vládu k přijetí nařízení, a to i v takových případech, kdy jinak bylo potřeba zákona. Tím Národní shromáždění přeneslo svou zákonodárnou pravomoc na jiný orgán, což nelze připustit. Podle Ústavy Československé republiky č. 150/1948 Sb. veškerá moc přísluší lidu, který ji Ústavou svěřuje orgánům moci zákonodárné, výkonné a soudní. Tyto orgány nejsou oprávněny se svěřenou mocí nakládat libovolně. Nemohou se jí tedy ani ad hoc vzdát. Mají povinnost ji vykonávat tak, jak lid stanovil v Ústavě. Proto byl § 14 zákona č. 2/1954 Sb. v rozporu s čl. V a také § 57 až 62 Ústavy č. 150/1948 Sb. , které upravovaly postavení Národního shromáždění, a dále s jejím § 90 , který upravoval možnost vydávání vládních nařízení.

Důvod ke zrušení vládního nařízení č. 55/1954 Sb. navrhovatelé spatřují zejména v tom, že bylo vydáno na základě neústavního zákonného zmocnění a v rozporu s § 90 Ústavy č. 150/1948 Sb. Porušovalo také ochranu vlastnického práva zaručenou § 9 této Ústavy . Dále navrhovatelé uvádějí, že pojem "Pražský hrad" je sporný, neboť na jeho území se nachází řada právně samostatných věcí, a tudíž bylo z právního hlediska žádoucí rozhodnout o každé z nich zvlášť.

V návrhu na zrušení vyhlášky, již Rada ÚNV hl. m. Prahy vymežila chráněnou oblast Pražského hradu, navrhovatelé namítli, že byla přijata na základě stejného neústavního zákonného zmocnění a navíc na základě subdelegace.

2. K návrhu se vyjádřili jednotliví účastníci řízení.

Předseda Senátu Parlamentu České republiky Petr Pithart a předseda Poslanecké sněmovny téhož zákonodárného sboru Miloš Zeman ve svých téměř shodných vyjádřeních uvedli, že § 14 zákona č. 2/1954 Sb. již nemůže být aplikován a je na Ústavním soudu, aby zvážil, zda je možné a nutné takové obsoletní ustanovení přezkoumávat z hlediska jeho souladu s dnes platnými ústavními předpisy.

Předseda vlády Josef Tošovský vyslovil s návrhem na zrušení § 14 zákona č. 2/1954 Sb. a vládního nařízení č. 55/1954 Sb. souhlas.

Primátor hlavního města Prahy Jan Koukal sdělil, že návrh na zrušení vyhlášky Ústředního národního výboru hlavního města Prahy č. 27 z r. 1955 je nepřipustný, neboť napadená vyhláška byla ještě před doručením návrhu Ústavnímu soudu zrušena vyhláškou Národního výboru hlavního města Prahy č. 6 z roku 1966 o vymezení chráněné oblasti a zájmových území Pražského hradu.

Vláda, jíž nyní předsedá Miloš Zeman, podala později nové vyjádření, v němž navrhla zamítnutí návrhu. Svě současné stanovisko odůvodnila tím, že všechny napadené právní normy byly vydány v souladu s ústavním pořádkem Československé republiky. Uvedla, že vláda vydáním vládního nařízení č. 55/1954 Sb. nepřekročila meze zmocnění daného jí § 14 zákona č. 2/1954 Sb. a poukázala na právní kontinuitu této právní úpravy až k zákonu č. 114/1993 Sb. , o Kanceláři prezidenta republiky.

3. Podle § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. Ústavní soud při rozhodování v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů posuzuje obsah těchto předpisů z hlediska jejich souladu s ústavními zákony, mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, popřípadě zákony, jedná-li se o jiný právní předpis, a zjišťuje, zda byly přijaty a vydány v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Pokud Ústavní soud v rámci kontroly norem posuzuje ústavnost kompetence normotvorného orgánu a ústavnost normotvorného procesu, vychází z § 66 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., dle něhož je návrh v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů nepřipustný, jestliže ústavní zákon nebo mezinárodní smlouva podle čl. 10 Ústavy, s nimiž jsou podle návrhu přezkoumávané předpisy v rozporu, pozbyly před doručením návrhu Ústavnímu soudu platnosti. Z toho vyplývá, že u právních předpisů vydaných dříve, než nabyla účinnosti Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.), je Ústavní soud oprávněn přezkoumávat toliko jejich obsahový soulad se soudobým ústavním pořádkem, nikoli však ústavnost procedury jejich vzniku a dodržení normotvorné pravomoci. Ústava č. 150/1948 Sb., již navrhovatelé argumentují, pozbyla platnosti přijetím Ústavy z 11. července 1960 (čl. 112 odst. 2 ústavního zákona č. 100/1960 Sb.).

Z těchto důvodů byl návrh na zrušení § 14 zákona č. 2/1954 Sb. shledán nepřipustným.

Právní úprava ústavního soudnictví v České republice stanoví právní účinky derogačních nálezů Ústavního soudu při kontrole norem ex nunc, a nikoli ex tunc (§ 70 a 71 zákona č. 182/1993 Sb.). Smyslem takto koncipovaného ústavního soudnictví je zabránit vzniku možných protiústavních právních následků v případech, kdy posuzovaný právní předpis alespoň hypoteticky předpokládá do budoucna vznik právní skutečnosti, jež by takovou protiústavnost mohla vytvořit.

V právní praxi však existuje skupina právních norem, k jejichž naplnění dochází v jednom okamžiku (např. § 871 odst. 1 občanského zákoníku, v platném znění, jenž transformoval právo osobního užívání bytů na nájem), přičemž u nichž ani hypoteticky již v budoucnu nemůže vzniknout právní skutečnost, jež by vyvolala právní normou předvídané následky. Posuzování takovýchto případů, jež je svojí povahou posuzováním retroaktivním, přesahuje pravomoc Ústavního soudu a plně náleží, s vědomím ústavních omezení, do pravomoci demokratického zákonodárce. Z uvedeného důvodu i veškeré restituční zákonodárství, s jeho nezbytnými retroaktivními komponenty, bylo skutečně demokratickým zákonodárcem, a nikoli Ústavním soudem.

Uvedená obecná konstatování plně dopadají na posuzování ústavnosti napadeného vládního nařízení č. 55/1954 Sb., jež došlo realizace v jednom okamžiku a na jehož základě v budoucnu, a to ani hypoteticky, již nemohou vzniknout právní skutečnosti, jež by založily nové právní následky. Odůvodněnost další existence státního vlastnictví k dotčeným nemovitostem, jež uvedené vládní nařízení založilo, je proto věci posouzení demokratického zákonodárce.

Nepřipustnost, tentokrát podle § 66 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., který stanoví, že návrh je nepřipustný, jestliže zákon, jiný právní předpis nebo jejich jednotlivá ustanovení, jejichž zrušení je navrhováno, pozbyly před doručením návrhu Ústavnímu soudu platnosti, byla zjištěna i u návrhu na zrušení vyhlášky Ústředního národního výboru hlavního města Prahy č. 27 z roku 1955, o vymezení chráněné oblasti Pražského hradu, neboť tato podzákonná právní norma byla zrušena čl. 4 vyhlášky Národního výboru hlavního města Prahy č. 6 z 27.6.1966, o vymezení chráněné oblasti a zájmových území Pražského hradu.

Ústavní soud návrh skupiny poslanců na zrušení § 14 zákona č. 2/1954 Sb., o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1954, vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, a vyhlášky Ústředního národního výboru hlavního města Prahy č. 27/1955 Sbirky nařízení, vyhlášek a instrukcí ÚNV hlavního města Prahy, o vymezení chráněné oblasti Pražského hradu, odmítl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků pro nepřipustnost všech jeho částí.

III. Odlišná stanoviska

1. Odlišné stanovisko soudců JUDr. Vladimíra Čermáka a JUDr. Ivy Brožové

Zvláštnost nařízení vydávaných na základě zmocnění podle § 14 zákona č. 2/1954 Sb. spočívá mimo jiné v tom, že muselo jít o nařízení nutná ke splnění úkolů státního plánu, o takový případ však podle našeho názoru evidentně nejde. Účel zákona č. 2/1954 Sb., o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1954, je jasně vymezen v preambuli tohoto zákona a také v části první vymezující hlavní úkoly státního plánu rozvoje národního hospodářství na rok 1954. V § 1 části první zákona je uvedený cíl blíže specifikován potřebou podstatného zvýšení životní úrovně pracujících na základě dalšího zvýšení výroby, růstu produktivity práce a všestranného zvýšení hospodárnosti. Za hlavní článek státního plánu je zde považováno zajištění rozvoje palivové a energetické základny, za další články zvýšení výroby a produktivity zemědělství a zajištění nejpřísnějšího režimu hospodárnosti jako hlavního předpokladu snižování cen spotřebního zboží. Výslovně se zde také konstatuje závislost plánu kupř. na zvýšení

produktivity práce, snížení nadnormativních zásob apod. Vládní nařízení č. 55/1954 Sb. , o chráněné oblasti Pražského hradu, jde zcela stranou již konstatovaného účelu zákona, neboť zjednodušeně řečeno, mělo-li by obstát toto vládní nařízení, potom by již mohlo obstát cokoli, co by vláda jako své nařízení vydala. Je totiž třeba si uvědomit i dobu, kdy napadené vládní nařízení bylo vydáno, neboť v této době byl již zcela upevněn nejen politický systém likvidací jeho "nepřátel", ale také hospodářský systém etablovaný splněním "prvního pětiletého plánu". Jinak vyjádřeno, ani z hlediska etablování a funkcí tehdejšího politického systému nešlo již o dobu nijak mimořádnou, takže uvažováno i z tohoto pohledu, napadené vládní nařízení č. ř 5/1954 Sb. nelze považovat za nic jiného než za zjevně svévolný akt, za nezhojitelný excés vlády potvrzující fakt její omnipotence i ve sféře zákonodárství a takové hypertrofie exekutivní moci, že odporuje dokonce i literám dnes již zrušených ústav. Posléze uvedený závěr ("odporuje dokonce i literám dnes již zrušených ústav"), uvádíme však pouze okrajově, neboť úkolem Ústavního soudu bylo v tomto bodě zkoumat podle čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy soulad citovaného vládního nařízení s § 14 zákona č. 2/1954 Sb. , nikoli jeho ústavnost. Objevuje-li se tedy v usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 5/98 argumentace, že "uvedená obecná konstatování plně dopadají na posuzování ústavnosti napadeného vládního nařízení č. 55/1954 Sb. ", jde tato argumentace stranou úkolu, před který Ústavní soud byl v tomto bodě postaven.

Tímto rozporem je poznamenána i neudržitelnost dalších argumentů uvedených v usnesení Pl. ÚS 5/98, pokud se vztahují k návrhu skupiny poslanců na zrušení citovaného vládního nařízení. Ustanovení § 71 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. , o Ústavním soudu, směřuje sice k ochraně práv a povinností z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu, tedy k ochraně práv a povinností především třetích osob, lze připustit i státu - o jehož ochranu zde jde -, pokud však nejednal zjevně svévolně. Napadené vládní nařízení vzhledem k tomu, co již bylo konstatováno, nebylo však vůbec způsobilé jakékoli právní vztahy založit. Konstatuje-li se tedy v důvodech usnesení, že "odůvodněnost další existence státního vlastnictví k dotčeným nemovitostem, jež uvedená vládní nařízení založilo, je proto věci posouzení demokratického zákonodárce", nelze tento argument považovat za nic jiného než za přisvědčení, z oblasti právního řádu již vybočujícím, excesu exekutivy v situaci, kdy Ústavní soud měl dostatek prostoru pro to, aby se takového přisvědčení, dokonce výslovně konstatujícího existenci státního vlastnictví, vyvaroval.

2. Odlišné stanovisko soudkyň JUDr. Ivany Janů a JUDr. Evy Zarembové

Ve věci Pl. ÚS 5/98 zaujímáme podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb. , o Ústavním soudu, následující odlišné stanovisko:

Nesouhlasíme s většinovým názorem pléna, pokud jde o posouzení zákona č. 2/1954 Sb. , o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé za rok 1954 (dále jen "zákon") a vládního nařízení č. 55/1954 Sb. , o chráněné oblasti Pražského hradu (dále jen "vládní nařízení"). Oba právní předpisy zůstávají platnou součástí právního řádu České republiky, a proto nelze ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy České republiky neposoudit případný rozpor vládního nařízení se zákonem. Zároveň nelze ve smyslu citovaného ustanovení Ústavy ani ponechat stranou vlastní obsah tohoto vládního nařízení, posuzovaný prismatickým platné Ústavy.

Domníváme se, že je třeba vyhovět návrhu v rozsahu, kterým je napadáno vládní nařízení, a tento právní předpis zrušit. Své odlišné stanovisko odůvodňujeme takto:

Předmětné vládní nařízení je zcela mimo zmocňování intence § 14 zákona , když vláda nepostupovala v souladu se svým zmocněním při jeho vydání, a to ani tehdy, pokud bychom zmocňovací ustanovení interpretovali značně volně a extenzivně. Podstatou zmocnění obsaženého v § 14 odst. 1 zákona je totiž jeho materiální omezení toliko na "opatření nutná ke splnění úkolů státního plánu, k nimž by jinak bylo třeba zákona". To znamená, že zákon velice určitě specifikoval, v jakých případech takováto vládní nařízení byla přípustná. Nešlo v žádném případě o obecné zmocňovací ustanovení, v jehož rámci by bylo pouze předmětem politické úvahy, jaká vládní nařízení je nutno vydat. Proto je nutno se zaměřit se na otázku, jakým způsobem byl interpretován (v tehdejší době a za tehdejších podmínek) pojem "úkoly státního plánu" v kontextu zákona. Samotný tento zákon se vztahuje na "státní plán rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1954" a ve svých jednotlivých částech pojednává o hlavních úkolech státního plánu rozvoje národního hospodářství na rok 1954, a to v oblasti průmyslu, zemědělství, lesnictví, dopravy, spojů, investiční výstavby, růstu hmotné a kulturní úrovně obyvatelstva, materiálně-technického zásobování, hospodářského rozvoje Slovenska a zahraničního obchodu. Pouze a jenom v rámci takto vymezené zákonné materie a na jejím základě mohla být tedy vydána příslušná vládní nařízení, a nikoliv na základě politické úvahy. Proto jsme přesvědčeny, že záměr vyvlastnit areál Pražského hradu nebylo možno subsumovat pod materiální vymezení zmocňovacího ustanovení § 14 zákona a že šlo o naprostou libovůli vlády.

Dalším důvodem, který podporuje zrušení vládního nařízení, je posouzení jeho věcného obsahu.

Potřeba zabývat se tímto vládním nařízením obsahově plyne již z té části odůvodnění usnesení, ve které se konstatuje, že u právních předpisů vydaných dříve, než nabyla účinnosti

Ústava České republiky č. 1/1993 Sb. , je Ústavní soud oprávněn přezkoumávat toliko jejich obsahový soulad se soudobým ústavním pořádkem, nikoliv však ústavnost procedury jejich vzniku a dodržení normotvorné pravomoci.

Z dikce, která byla užitá v první větě § 1 vládního nařízení ("Pražský hrad, sídlo prezidenta republiky Československé a významná historická památka, náleží všemu československému Lidu."), lze bezpečně zjistit pouze to, že jde o politickou deklaraci, v žádném případě však nelze z této dikce dovodit, že se jednomu subjektu vlastnické právo ke konkrétním věcem odnímá a že jinému subjektu - státu - k těmto věcem vlastnické právo vzniká. To je zcela zřejmé z použitého termínu "náleží", který, pokud jde o institut vlastnictví v jiných tehdy platných právních předpisech, nenajdeme.

Předmět tohoto vlastnictví, "Pražský hrad", je zcela neurčitý. Je sice vhodný v hovorové řeči, avšak nekonkretizuje věc ve smyslu práva vlastnického. Navíc tento pojem, co do rozsahu, je redukován na tu část Pražského hradu, která byla od r. 1921 sídlem prezidenta, dříve panovníka, přičemž do pojmu "sídlo prezidenta" rozhodně nelze zahrnout nemovitosti, sloužící k náboženským účelům, ani nemovitosti, ve kterých sídlil někdo jiný. Vládní nařízení ve své dikci totiž neříká, co má být pro futuro, nýbrž konstatuje to, co jest, neboli faktický stav. Záměrem vlády však bylo připojit k rozsáhlému palácovému areálu Pražského hradu další objekty (např. katedrálu sv. Víta, kostel Věch svatých, Svatojiřský klášter...).

Z důvodové zprávy k vládnímu nařízení nepochybně vyplývá, že bylo v úmyslu představitelů komunistického režimu zbavit katolickou církev vlastnického práva ke konkrétním nemovitostem, avšak provedení tohoto záměru vládním nařízením bylo natolik pokoutní, že se tento záměr komunistickému režimu nepovedl.

Nelze přehlédnout ani to, že v době vydání vládního nařízení bylo možné individuální vyvlastnění na bázi § 108 zákona č. 141/1950 Sb. , občanský zákoník. Vyvlastnění podle tohoto zákonného ustanovení ovšem předpokládalo řádné řízení, jehož účastníkem by byl také ten, jemuž má být jeho vlastnické právo odňato.

Otázku, zda první věta § 1 vládního nařízení představuje vyvlastňovací akt, je třeba posuzovat v souvislosti s obdobnými normami, které vládnímu nařízení předcházely, nebo je následovaly.

Základním znárodnovacím právním předpisem byl dekret prezidenta republiky č. 100/1945 Sb. , o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, novelizovaný poúnorovým zákonem č. 114/1948 Sb. , o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků. Podle § 4 odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. "Znárodněním nabývá stát vlastnictví ke znárodněnému majetku". V podstatě shodná ustanovení obsahují také ostatní znárodnovací zákony. Z norem, které následovaly po vládním nařízení, postačí odkázat na § 6 vládního nařízení č. 15/1959 Sb. , o opatřeních týkajících se některých věcí užívaných organizacemi socialistického sektoru, a na § 6 zákona č. 71/1959 Sb. , o opatřeních týkajících se některého soukromého domovního majetku. V obou těchto ustanoveních je jasně uvedeno, že na stát přechází vlastnictví k věcem v jiných ustanoveních konkretizovaných, nikoliv že československému státu něco náleží. Pokud bychom hledali srovnatelné případy z dnešní doby, lze odkázat na ústavní zákon č. 496/1990 Sb. , o navrácení majetku Komunistické strany Československa lidu České a Slovenské Federativní Republiky. Pokud uvedené normy, resp. první z nich, operuje s pojmem "majetek všeho lidu", pak pouze ve své deklaratorní části. Normativní část těchto zákonů jednoznačně určuje, které konkrétní předměty přecházejí z vlastnictví dotčených komunistických institucí do vlastnictví státu (srov. § 1 ústavního zákona č. 496/1990 Sb. - vydat státu nemovitě a movitě věci, § 1 ústavního zákona č. 497/1990 Sb. - podniky... přecházejí... bez náhrady do vlastnictví státu). V závěru je ještě nutno zmínit tu okolnost, že nemovitosti spadající pod pojem "Pražský hrad", dříve rezidence panovníka, později prezidenta republiky, v době vydání vládního nařízení již ve vlastnictví státu byly. Vlastnický titul v tomto případě představuje ustanovení čl. 208 mírové smlouvy Saint-Germainské (č. 507/1921 Sb.) . Jaký jiný než deklaratorní význam lze větě "Pražský hrad, sídlo prezidenta republiky Československé a významná historická památka, náleží všemu československému lidu" přiznat za situace, kdy Pražský hrad jako přesně vymezený soubor nemovitostí byl již ve vlastnictví státu a záměrem vlády bylo pouze, jak již řečeno, připojit k němu další, převážně církevní nemovitosti.

Formulace § 1 vládního nařízení , kromě již uvedeného, vykazuje takovou míru neurčitosti, která brání závěru o tom, že ke změně vlastníka Pražského hradu, resp. k němu připojených dalších nemovitostí došlo, resp. mohlo dojít. Tato neurčitost právní úpravy odporuje principům právního státu (čl. 1 Ústavy). Celková konstrukce vládního nařízení, zejména pokud jde o delegaci a subdelegaci v souvislosti se zákony, které po jeho vydání upravovaly postavení Kanceláře prezidenta republiky a které ponechávaly toto nařízení v platnosti, resp. "nedotčené", svědčí pro závěr, že jde o právní předpis nikoliv mrtvý, nýbrž o předpis, který svým obsahem koliduje se zákonem a s Ústavou. Konkrétně vyjádřeno, důvody zrušení napadeného vládního nařízení spatřujeme jednak v jeho kolizi s čl. 1 Ústavy , což odůvodňuje závěr zrušit předmětný právní předpis jako celek a vyhovět tak návrhu skupiny poslanců ohledně vládního nařízení č. 55/1954 Sb.

Závěrem podotýkáme, že § 66 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. , o který se opírá odmítavé většinové stanovisko pléna, se vztahuje pouze na řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů, a nikoliv na řízení o ústavních stížnostech. Proto nic nebrání tomu, aby v budoucnu, na základě podané ústavní stížnosti, posoudil Ústavní soud ústavnost každého jednotlivého případu, na který se napadené vládní nařízení jako obecný předpis vztahuje.